הלכה · משנה תורה · מפרשים · מלאכת שלמה · ספר קורבנות

מלאכת שלמה על משנה תורה, הלכות קרבן פסח

רבי שלמה חכים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מלאכת שלמה על משנה תורה, הלכות קרבן פסח

רבי שלמה חכים

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מלאכת-שלמה-על-משנה-תורה-הלכות-קרבן-פסח/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ה 4
פרק ב 4
הלכה ג 4
פרק ג 6
הלכה ט 6

פרק א

הלכה ה

השוחט את הפסח וכו' ואחד השוחט ואחד הזורק וכו'. הרב לח"מ הקשה לרבינו ממאי דפסק בהל' סנהדרין דהתראת ספק לא שמה התראה ובפ' תמיד נשחט נראה דהך הוי התראת ספק ותירץ דרבינו מיירי בדידעי שיש חמץ ולא הוי התראת ספק ע"כ וראיתי בס' עץ החיים בלשונות רבינו שכתב דאשתמיט ליה מ"ש רבינו בהל' שבועות דכשהלאו מפורש בתורה התראת ספק הוי התראה וכתב שם מרן כ"מ דבהל' סנהדרין סמך על מ"ש בהל' שבועות ולפי"ז לא תשחט לא תזבח לאוי מפורשי נינהו ולא דמו ללאו שוא ושקר דצריך שיפרשו חכמים פירושם ע"כ. ואחרי המחילה רבה קשה דאם כדבריו דאשתמיט להרב לח"מ מ"ש רבינו בהל' שבועות א"כ מאי מקשה הרב לח"מ ממ"ש בהל' סנהדרין דהא שם בפט"ז ה"ד פסק דהתראת ספק הוי התראה למ"ש הכא אלא ודאי דקושית הרב לח"מ הוא עם מ"ש מרן כ"מ דבלאו מפורש הוא דהוי התראה והכא הקושיא הוא מזורק דאינו לאו מפורש וכבר ראיתי להרב פר"ח בנימוקיו על רבינו שפי' כן כונת הרב לח"מ אלא דהא קשיא ליה בדברי הרב לח"מ דלפי מ"ש איהו גופיה בהל' שבועות בפ"ה ה"ב לא היה צריך לכל זה וז"ל אבל רבינו נראה שהדבר מסופק אצלו אי הוי שוא או שקר דשוא הוי משום שאין בידו לעשות ושקר הוי מצד אחר משום דאפשר לאחרים שישמעו ממנו וא"כ כיון דאין לאו זה מפורש אי הוי שוא אי הוי שקר לכן כשנתרה בו בעת שנשבע לא לקי דהתראת ספק היא ובהל' סנהדרין שכתב דלקי הוא שידענו הלאו ויכול להתרות בו משום אותו הלאו אלא דספק אם יקיים העשה או לא וכו' יעו"ש וא"כ כאן שידענו בבירור באיזה לאו עובר השוחט והזורק אלא דספק הוא אם יש לו חמץ אם לא בודאי דהוי לאו מפורש ושפיר לקי (א"ה ס"ט עיין בס' לחם יהודה בפירקין ובס' פרי האדמה שם ובס' חיים שאל ח"ב סי' מ"ט דף ס"ח ע"ב דשקיל וטרי בדברי הרב פר"ח ובס' חוקי חיים דף קמ"א ע"ב ובס' מנחה טהורה דף צ"ט ע"ב יעו"ש).

פרק ב

הלכה ג

אפי' חבורה של מאה אין כל אחד מהם יכול וכו'. כתב מרן וז"ל משנה ומפרש רבינו שלא יהא בהם אחד שאינו יכול לאכול כזית אע"פ שרש"י לא פי' כן ע"כ הנה רש"י פי' וז"ל ואפי' חבורה של מאה ר' יוסי קאמר לה כלומר לא תליא מילתא דפסח אלא באכילה, יחיד ויכול לאכול כזית שוחטין עליו, מאה ואין יכולין לאכול כזית בין כולם

אין שוחטין עליהם ע"כ.

וראיתי למרן החבי"ב בשיירי או"ח בחי' על רבינו שכתב שהוכרח רש"י ז"ל לפרש כן משום מתני' דפ' תמיד נשחט דתנן שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו וכו' כשר והכא קתני אפי' חבורה של מאה שאין יכולין לאכול כזית אין שוחטים ועל זה תירץ דמתני' דהכא מיירי בשאין יכולים לאכול כזית בין כולם דאין קפידא אלא שיאכלו כזית בין כולם וכ"ש אם יאכלו הרבה זתים אע"פ שאחד מן המנין אין יכול לאכול כזית שוחטין עליו והיינו משנה דשחטו לאוכליו ושלא לאוכליו וכו' יעו"ש. ואכתי לא נתקררה דעתי בזה דאי משום כדי לתרץ הני תרי מתני' הוצרך רש"י לפרש כן הכי הו"ל לפרש דהא דאמרו ואפי' חבורה של מאה שאינם יכולין לאכול כזית ר"ל דבכולם אין אחד מהם יכול לאכול כזית ומנ"ל לרש"י דאם בין כולם יכולין לאכול כזית שוחטין ומי מהם יקיים מצות אכילת פסחים כיון דבכולם אוכלין כזית (א"ה ס"ט עי' בס' מלך שלם בפרקין ה"ב ד"ה ולא ידעתי מ"ש על דברי רש"י ובע"ב כתב וז"ל וראיתי להרב רע"ב שכתב בפ"ח דפסחים מ"ז וז"ל יחיד ויכול לאכול כזית שוחטין עליו, מאה ואין אחד מהם יכול לאכול כזית אין שוחטין עליהם והלכה כר' יוסי וקשה דאם פי' הוא שאין שום אדם מהן יכולין לאכול כזית פשיטא דהיינו ושחטו שלא לאוכליו וכדתנן בפ"ה מ"ג דפסול ואם פי' הוא דצ"ט יכולין לאכול כזית ואחד אינו יכול לאכול מאי שנא מלאוכליו ושלא לאוכליו דכשר ואם פי' הוא אם אין כל אחד מהם יכולין לאכול כזית אלא פחות מכזית הלא פחות מכזית לא שמה אכילה עכ"ל ותמה עליו ידיד נפשי מעלת החכם השלם והכולל כמוה"ר דש"ן נר"ו שדברי הרע"ב הם דברי רבינו בפירקין ה"ג שכתב להדיא וז"ל היה אחד מבני החבורה קטן או זקן או חולה אם יכול לאכול כזית שוחטין עליו ואם לאו אין שוחטין עליו שנא' וכו' אפי' חבורה של מאה ואין כל אחד מהם יכול לאכול כזית אין שוחטין עליהן וכתב מרן כ"מ דמפרש רבינו מתני' דבעינן שלא יהא בהן אפי' אחד שאינו יכול לאכול כזית והוא מוכרח ממ"ש היה אחד מבני חבורה קטן או חולה וכו' ואם לאו אין שוחטין עליו והוא תימה איך נעלם מיניה דברי רבינו סמוך ונראה דברי מרן כ"מ ומה שהקשה על זה ממתני' דלאוכליו ושלא לאוכליו כשר ופסקו רבינו לקמן ה"ה כבר ישבו הרב קרית ספר כלאחר יד וז"ל אפי' חבורה ואין אחד מהן יכול לאכול כזית אין שוחטין עליו דכתיב לפי אכלו דבעינן לכל אחד כדי אכילה דהוי כזית ובדיעבד כשר כששחטו לאוכליו ושלא לאוכליו כדלקמן ע"כ וכ"כ מרן החבי"ב שם לדעת רבינו יעו"ש אלו דבריו נר"ו).

פרק ג

הלכה ט

חמשה שנתערבו עורות פסחיהן וכו'. ברייתא בפ' האשה דף פ"ט ופריך שם ונייתי מותר הפסח ונימא אי דידי בעל מום הוא ניהוי פסח אי דידי תם הוא ניהוי שלמים דמותר הפסח נאכל ליום ולילה אחד אלא משום סמיכה וכו' ע"כ וראיתי להרב שער המלך בפירקין שהקשה דמאי מקשה דנייתי מותר הפסח הא ה"נ הוי ממעט באכילתו דפסח אינו נאכל אלא בלילה ואפי' בפסח שני ואילו מותר הפסח נאכל ליום ולילה וכו' וכתב בתירוץ ב' וז"ל ושוב אחר החיפוש מצאתי בתורת כהנים סדר ויקרא פי"ד פרק י"ח דאמרינן התם דבן עזאי ס"ל שלמים הבאים מחמת פסח אינן נאכלין אלא בלילה ואינן נאכלין אלא צלי יעו"ש וא"כ אפשר לומר דמאי דפריך הגמ' ונטרחו ונייתי מותר הפסח הוא משום דבאו לאוקומי ברייתא זאת אליבא דבן עזאי וכו' יעו"ש.

ולענ"ד קשה לי טובא דבתוספתא דפ"ח דזבחים נראה איפכא דתמן תנינן שלמים שנתערבו באחד מכל הזבחים שלמים שנתערבו בשלמים הבאים מחמת פסח ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביאו בדמי היפה שבהם שלמים ויאכלו ליום ולילה עד חצות ודמי היפה שבהם שלמים אחרים ויאכלו לשני ימים ולילה אחד בן עזאי אומר שלמים הבאים מחמת פסח ה"ה כפסח לכל דבר אלא שהן נאכלין ליום ולילה ע"כ. ולכאורה נראה דפי' התוספתא כך הוא דת"ק ס"ל דאין בין שלמים הבאים מחמת פסח לשלמים דעלמא אלא דזה נאכל ליום ולילה עד חצות וזה נאכל לשני ימים ולילה אחד אבל לענין סמיכה ונסכים ותנופה חזה ושוק זה וזה שוין כדאיתא בפ"ק דזבחים דף ט' ע"א ואתא בן עזאי למימר דשלמים הבאים מחמת הפסח ה"ה כפסח לכל דבר ודין פסח יהבינן ליה אלא שהן נאכלין ליום ולילה דבזה הוא שמשתנה מפסח דאילו פסח אינו נאכל אלא בלילה ואילו שלמים הבאים מחמת הפסח נאכלין ליום ולילה הרי להדיא דבן עזאי ס"ל דבזה משתנה מפסח שזה נאכל ליום ולילה היפך מה שהביא מהתו"כ (א"ה ס"ט וכן זאת התוספתא היא שנויה בפ"ט דפסחים ועיין להרב חסדי דוד שם ועיין להתוס' ביומא דף כ"ט ע"א ד"ה אלא אפי' עיי"ש ועיין להרב מל"מ בפ"א מהל' תמידין ומוספין ה"ג יעו"ש ובס' שיח יצחק דף ל"ט ע"ב יעו"ש).

עוד ראיתי להרב שער המלך ז"ל שהקשה בדברי התוס' שבסוף מס' בכורות בד"ה והא תניא וכו' ולמאי דקאמר בגמ' התם בברייתא דקתני יצאו שנים בעשירי יקרבו ר' שמעון היא דס"ל דמביאין קדשים לבית הפסול וז"ל וא"ת היכי קרבי הכא כיון שאין מתנות מעשר ושלמים שוה שזה מתן ארבע וזה מתן אחד וי"ל דר"ש כר' אליעזר ס"ל דאמר

נתערבו מתן ארבע במתן אחד ינתנו במתן ארבע דס"ל דמסיק להו לשם מים יעו"ש והקשה הרב ז"ל וז"ל ומיהו בעיקר דבריהם צ"ע שהרי מתני' דפ' מי שהיה טמא משמע דר"ש לא פליג אלא בחלוקה דבכורות משום דשוין הן במתנות כמ"ש רש"י ז"ל שם אבל ברישא דמתני' דפסח שנתערב בזבחים מודה ר"ש משום דאין שוין במתנות ואפי' נתערבו אשם בשלמים דאל"כ הא דתני נתערב בבכורות לשמועינן ריבותא אפי' נתערב אשם ולפי דברי התוס' דר"ש כר"א ס"ל מאי אירייא בכורות דנקט אפי' נתערב אשם ושלמים נמי וצ"ע עכ"ל. ויותר מזה קשיא לי ממאי דתני בתוספתא שם לקמן וז"ל הבכור והמעשר ר"ש אומר זה ישחט לשם מי שהוא וזה ישחט לשם מי שהוא ושניהם נאכלין כאחד מפני שמתן דמן שוה ולא הודו לו חכמים שמביא קדשים לבית הפסול ע"כ הרי לך להדיא דמפני שמתן דמן שוה קאמר ר"ש דישחטו שניהם ומאי דלא קפיד הוא מאי דמביא קדשים לבית הפסול אבל היכא שאין מתן דמן שוין מודה ר"ש דירעו וא"כ איך כתבו התוס' דר"ש ס"ל כר"א דיתנו ארבע מתנות וצ"ע.